

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

**ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЙ МІЖКУЛЬТУРНОЇ
КОМУНІКАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ УЧНЯ В
ОНТОГЕНЕЗІ: ВІД МЕТОДИКИ ДО МЕТОДОЛОГІЇ**

**ТЕЗИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

13-14 вересня 2018 рік

МЕЛІТОПОЛЬ

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету математики, інформатики та економіки (протокол 1 від 12.09.2018 р.)

Редакційна колегія:

АРАБАДЖИ О.С. – кандидат географічних наук, доцент, проректор із заочної форми навчання;

Члени оргкомітету:

АФАНАСЬЄВА Л.В. – завідувача кафедри соціології, кандидат філософських наук, доцент кафедри соціології;

БУКРЕЄВА І.В. – кандидат філософських наук, доцент кафедри соціології;

ГЛЕБОВА Н.І. – кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології, заступник декана з науково-дослідної роботи та міжнародного співробітництва факультету інформатики, математики та економіки;

ГЛИНСЬКА Л.Ф. – кандидат філософських наук, доцент кафедри соціології;

МОЛОДИЧЕНКО В.В. – доктор педагогічних наук, професор кафедри початкової освіти

Формування стратегії міжнародної комунікації особистості учня в онтогенезі: від методики до методології : тези міжнародної науково-практичної конференції (13-14 вересня 2018 р., м.Мелітополь) / за заг. ред. Афанасьєва Л., Глебова Н. - Мелітополь : Вид-во МДПУ імені Богдана Хмельницького, 2018. -

Означена проблематика знайшла відображення у збірнику матеріалів конференції “Формування стратегії міжнародної комунікації особистості учня в онтогенезі: від методики до методології”, в якому викладені особисті розмірковування та активні соціокультурні практики небайдужих людей щодо такої досить актуальної і нагальної теми як міжнародна комунікація, взаємопорозуміння та злагода.

Відповідальність за зміст, достовірність фактів, цитат, цифр і прізвищ несуть автори матеріалів. Редакційна колегія може не поділяти світоглядних переконань авторів і не несе відповідальності за надану ними інформацію.

авторeref. Дис... канд.. пед.. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Кропивницький. 2018. 20 с.

8. Професійна освіта: словник: навч. посіб. /уклад. С.У. Гончаренко та ін., за ред. Н.Г. Ничкало. К.: Вища школа. 2000. 380 с.

9. Словник базових понять з курсу «Педагогіка»: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів: вид. 2-ге, доп. і перероб. // Укладач О.Є. Антонова. Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка. 2014. 100 с.

10. Ушаков В.С., Проценко А.А. Професійна підготовка майбутніх вчителів фізичного виховання у вищих навчальних закладах. *Фізичне виховання та спорт у контексті державної програми розвитку фізичної культури в Україні: досвід, проблеми, перспективи*. Житомир. 2014. С. 157-160.

ХомчакО.,

кандидат філологічних наук, доцент

ВолковаІ.,

кандидат педагогічних наук, доцент
МДПУ імені Богдана Хмельницького

ЕТНОКУЛЬТУРНІ КОНСТАНТИ

В МОВНІЙ КАРТИНИ СВІТУ Т.Г.ШЕВЧЕНКА

Мета нашої розвідки – дослідити етнокультурну природу концептуальних образів у творчості Т. Г. Шевченка, у тому числі й тих, що об'єктивують народно-календарну обрядовість церковних свят, які є елементами національної картини світу українців.

Саме в поетичному тексті Тараса Григоровича Шевченка є багато етнолексем на позначення релігійних свят. Змальовуючи тогочасні події, поет пов'язує їх із святами народно-християнського календаря, як: *Великдень, Пречиста, Петрівка, Пилипівка, Маковія, Миколая* та ін. Наприклад: *А в Пилипівку, сірома, / Христа ради просить!* [3, Т. 2., с. 55]. Із лексемою *Великдень* у текстах Т. Г. Шевченка пов'язана об'єктивація семантики, що відображає язичницькі ритуали: фарбування яєць, ігри й

розваги молоді, звичай купувати новий одяг тощо. Наприклад: *На Великдень на соломі, / Против сонця діти / Грались собі крашанками / Та й стали хвалитися / Обновами* [3, Т 2., с. 182].

В авторській картині світу Т. Г. Шевченка послідовно реалізуються лексеми на позначення свят *Трійці, Пречистої Богородиці, Зимових та Зелених Святків* та деяких інших. Поет неодноразово вживає лексему *Святки*, яка об'єктивує передусім два етнокультурні смисли: святкові дні (переважно *Великодні*) і *Зелені святки* (Зелені свята) [1, с. 532]. Порівняємо а) і б): а) *Тому к святкам / З лиштвою пошили / Сорочечку* (вірш «На Великдень на соломі») [3, Т. 2., с. 182]; б) *...В неділю, / Та на зелених ще й святках, / Під хатою в сорочці білій / Сидів, з бандурою в руках, / Старий козак* [2, Т. 1., с. 208-209].

В тексті Т. Г. Шевченка народна обрядовість знаменувала завершення весняного та початок літнього календарного циклу: *До зеленої неділі / В байраках білили / Сніги білі* [3, Т. 2., с. 61].

Зауважимо, що й сама неділя як назва сьомого дня тижня здавна в українців вважалася святим днем (етимологічно означає «не діло», «неробота»). Тому традиційно в неділю прийнято було не працювати а відпочивати. Як один із номенів досліджуваного концепту, вказана лексема також експлікує подібну семантику: *А в неділеньку святую / Мундир надіває, / І медаль і хрест причепить... / Та й пошкандибає / У храм Божий* [3, Т. 2., с. 47-48].

Водночас у поетичній картині світу Т. Шевченка окремі контексти, в яких реалізується образ *неділеньки святої*, набувають соціального звучання, як у випадку, коли поет із чужини плаче-тужить за Україною: *Як я тепер у неволі / Караюся брате... / Вертаюсь, крадуся... / Отак я, друже мій, святкую / Отут неділеньку святую* [3, Т. 2., с. 47-48].

Із лексемою *Покрова*, що також номінує одне із свят на честь *Пресвятої Богородиці*, у поетичному тексті Т. Шевченка пов'язана експлікація етнокультурного смислу «Та, що є покровителькою весіль» [1,

с. 463]: *Уже, либонь, після Покрови / Вертався з Дону я та знову / (Бо я вже двічі посилав / До дівчини за рушниками) / Послать і втретє міркував* [3, Т. 2, с. 59].

Поет досить часто у своїх творах звертається до образу *Святого Петра*, а отже, як носій української етнокультури, добре знав і про свято на його честь. Поет надає перевагу назві *Петра*: *Хоч Петра діждати, / Хоч Зеленої неділі...* [2, Т. 1., с. 216-217].

Серед інших етнокультурних номенів у Шевченківському поетичному тексті привертає увагу лексема *Спас*. У наведеному вище прикладі з нею пов'язана об'єктивація уявлень про свято *Першого Спаса*, що асоціюється з проводами літа та знаменує початок *Спасівського посту*.

Загалом Т. Шевченко згадує у своїх творах різні пости: і *Спасівку* (двотижневий піст), і *Петрівку* (піст перед Петровим днем), і *Пилипівку* (Різдвяний піст), наприклад: *А в Петрівку і Спасівку / Не спочине в школі, / Бере заступ і лопату, / Шкандибає в поле* [3, Т. 2, с. 55].

Отже, церковний та народний календар свят у поетичному тексті Т. Шевченка відіграє досить важливу роль. Семантика етнолексем має глибинні етнокультурні нашарування. Етнокультурна інформація шевченківського поетичного тексту є величезною базою смислових елементів на позначення релігійних свят:

- архетипові смислові елементи *Ісус Христос, Господь, Пресвята Богородиця, хрест, храм Божий, сонце, сніг*;

- базові концепти (ядро концепту *свято*) *Великдень, Трійця, три Пречисті, Петрівка, Пилипівка, Маковія, Спас, Миколая, Святки*;

- складники базових концептів *великі дзвони, крашанки, обнови, сорочка, рушники, лиштва, бандура*.

В мовній картині світу Т. Г. Шевченко семантична багатогранність етнокультурного простору, репрезентованого численними назвами, засвідчує його аксіологічну значущість, зв'язок із культурним контекстом, що відкриває перспективи для подальших ґрунтовних досліджень як цієї, так і

інших етнокультурних концептуальних одиниць в Шевченківський національно-мовній картині світу.

Література:

1. Жайворонок В. В. Українська етнолінгвістика: нариси: [навч. посіб.] К.: Довіра, 2007. 262 с.
2. Шевченко Т.Г. Повне зібрання творів: [у 12 т.] [редкол.: Є.П. Кирилюк (гол.) та ін.]. К.: Наук. думка, 1990. Т. 1. Поезія 1837-1847. 527 с.
3. Шевченко Т.Г. Повне зібрання творів: [у 12 т.] [редкол.: Є.П. Кирилюк (гол.) та ін.]. К.: Наук. думка, 1991. Т. 2. Поезія 1847-1861. 590 с.

Христова Т.,
доктор біологічних наук
професор кафедри теорії і методики
фізичного виховання і спортивних дисциплін
МДПУ імені Богдана Хмельницького

ПРІОРИТЕТ ЗДОРОВ'Я У СТРУКТУРІ СВИТОГЛЯДНИХ ОРІЄНТАЦІЙ СТУДЕНТІВ РІЗНИХ КРАЇН

Різні аспекти здоров'я молодого покоління є однією з глобальних проблем сучасності. Вона виникає разом з людиною і видозмінюється відповідно до руху людської культури. Здоров'я - це стан повного фізичного, душевного і соціального благополуччя, а не просто відсутність хвороб і фізичних вад. Одним з найважливіших показників стану здоров'я є рівень функціонального розвитку адаптивних систем організму. Здоров'я є процесом збереження та розвитку фізіологічних, біологічних і психічних функцій, оптимальної трудової та соціальної діяльності за максимальної тривалості активного творчого життя.

В світі розповсюджується епідемія хронічних неінфекційних захворювань серед населення самого активного віку. Ці захворювання є основною причиною смерті. Така ситуація спостерігається й в Україні, вона складає загрозу національній безпеці держави. Саме медико-соціальний